

Sygn. akt VI U 3189/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 stycznia 2020r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Ewa Milczarek

Protokolant – protokolant sądowy Katarzyna Słaba

po rozpoznaniu w dniu 14 stycznia 2020r. w Bydgoszczy

na rozprawie

odwołania: K. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z dnia 5 sierpnia 2019r., znak: (...)

w sprawie: K. K.

przeciwko: Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o emeryturę

- 1) zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonej K. K. prawo do emerytury od dnia (...)
- 2) zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. na rzecz ubezpieczonej kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego;
- 3) stwierdza brak odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Na oryginale właściwy podpis.

UZASADNIENIE

Zaskarżoną decyzją Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił ubezpieczonej K. K. prawa do emerytury na podstawie art. 28 ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z FUS. W uzasadnieniu decyzji pozwany stwierdził, że ubezpieczona nie osiągnęła 15 letniego okresu składkowego i nieskładkowego bowiem na podstawie dowodów dołączonych do wniosku uznano, że powódka posiada 14 lata i 7 m-cy okresów składkowych i nieskładkowych. Pozwany nie zaliczył ubezpieczonej do stażu pracy okresu pracy w gospodarstwie rolnym matki M. D...

W odwołaniu od tej decyzji ubezpieczona wniosła o jej zmianę i przyznanie prawa do emerytury od dnia (...) r., powołując się na to, że w okresie od 17.06.1959 r. do dnia 31.12.1964 r. pracowała w gospodarstwie rolnym matki.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany wniosł o oddalenie odwołania powołując się na argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił co następuje:

Ubezpieczona, urodzona (...), od urodzenia mieszka w Z.. Szkołę podstawą skończyła w (...)r. Przez rok uczęszczała na kurs krawiectwa. Mama ubezpieczonej M. D. kupiła gospodarstwo położone w L. gmina Z. o powierzchni 1,75 ha 3.01.1957 r. a ubezpieczona pracowała w nim jeszcze przed ukończeniem 16 roku życia. Ubezpieczona ma trzech braci , rocznik 1925, rocznik 1927 i rocznik 1933 . Gdy ubezpieczona ukończyła 16 lat to jej bracia już pracowali zawodowo: najstarszy brat w 1945 r. wyjechał do pracy na ziemie odzyskane, średni brat wyjechał do Ś. a najmłodszy brat po wojsku ożenił się i już nie mieszkał z rodziną. Ojciec ubezpieczonej A. D. pracował w T. i po pracy nie pomagał w pracy w gospodarstwie i nie interesował się rodziną. Faktycznie w tym gospodarstwie pracowała matka ubezpieczonej i ubezpieczona. P. uprawne należące do gospodarstwa rolnego znajdowały się 3 kilometry od domu i ubezpieczona wraz z mamą jeździła tam rowerami. Obie pracowałyśmy w gospodarstwie w równym rozmiarze na polu, ubezpieczona się zajmowała się sama inwentarzem, który znajdował się przy domu a mama zajmowała się prowadzeniem domu. Na polach były uprawy: ziemniaki, rzepak, cebula. Ubezpieczona wraz z matką wyjeżdżały na pole o godzinie 6.00, 7.00 i wracały około godziny 19.00, 20.00. Brały ze sobą jedzenie, nie robiły przerw w pracy. Oprócz pracy w polu do obowiązków ubezpieczonej należał oprzet zwierząt i te czynności ubezpieczona wykonywała przed pracą bądź po pracy na polu. W gospodarstwie nie było maszyn ani konia. Prace polowe na polu wykonywał znajomy mamy ubezpieczonej i trzeba było za jedną godzinę pracy gospodarza i konia odpracować trzy godziny na polu. W zimie praca w gospodarstwie zajmowała ubezpieczonej co najmniej 4 godziny dziennie. Ubezpieczona brała też udział w młóceniu zboża w ramach odpracowywania prac wykonanych przez sąsiada. Ubezpieczona w okresie zimowym poila inwentarz, nosiła wodę, wyrzucała obornik, parowała ziemniaki, przygotowała wytloki z buraków do karmienia świń. W gospodarstwie były kury, kaczki w ilości 20, 30. Były też gęsi i indyki , 4 świnię, 6 owiec, kozy. W 1965 r. ubezpieczona zaczęła pracować w Gminnej Bibliotece Publicznej i gdy ona zaczęłam tę prace mama ubezpieczonej oddała ziemię w dzierżawę. Przez pewien okres czasu ubezpieczona była zameldowana u brata w Z. co nie zmieniało faktu, że ubezpieczona na stałe mieszkała i pracowała w gospodarstwie matki M. D..

dowód: zeznania świadków J. C., B. R. i ubezpieczonej-zapis A/V k. 45, zaświadczenie Starosty (...) z dnia 18.12.2019 r. k. 47, kopia aktu notarialnego k.48-50, dokumenty w aktach rentowych ubezpieczonej.

J. C. i B. R. złożyły przed organem rentowym pisemne oświadczenie potwierdzające fakt pracy ubezpieczonej w gospodarstwie rolnym matki w okresie od 1.01.1963r. do 31.12.1964r. Powód złożył także przed organem rentowym oświadczenie, że w powyższym okresie pracował w gospodarstwie rolnym dzierżawionym przez jego ojca.

dowód: oświadczenia w aktach ZUS.

Ubezpieczona złożyła wniosek o przyznanie prawa do emerytury dnia 23.07.2019r.

dowód: wniosek w aktach rentowych powoda.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Powyzszy stan faktyczny w sprawie Sąd ustalił na podstawie dokumentów w aktach rentowych powoda, których prawdziwości strony nie kwestionowały, zeznań świadków J. C. i B. R. oraz zeznań ubezpieczonej.

Sąd dał wiarę zeznaniom świadków co do faktu, że w okresie od 17.06.1959r. do 31.12.1964r. ubezpieczona pracowała w gospodarstwie rolnym położonym w L. należącym do jej matki M. D.. Fakt, że w swoich pisemnych zeznaniach świadkowie potwierdzili jedynie okres pracy w gospodarstwie od 1.01.1963 r. do 31.12.1964 r. nie stoi na przeszkodzie przyjęciu, że w całym spornym okresie t.j. od 17.06.1959 r. do 31.12.1964 r. ubezpieczona pracowała co najmniej 4 godziny dziennie w tym gospodarstwie, bowiem świadkowie na bieżąco, z uwagi na bliskie sąsiedztwo widywali ubezpieczoną przy pracy zarówno na polu jak i w gospodarstwie i ich zeznania złożone na rozprawie spontanicznie wskazywały na to, że ubezpieczona w całym okresie lat (...)wykonywała prace w gospodarstwie. Pisemne zeznania świadków zostały przez nich jedynie podpisane a okres w nich wskazany odpowiadał wnioskowi ubezpieczonej z dnia 23.07.2019 r. Zeznania świadków potwierdziły bezspornie zarówno fakt pracy ubezpieczonej w tym gospodarstwie

co najmniej 4 godziny dziennie, przy pracach polowych, przy młóceniu zboża, wytwarzaniu paszy dla zwierząt i zajmowaniu się żywym inwentarzem.

Zeznania świadków były spójne i zgodne z zeznaniami ubezpieczonej, które uzupełniały się wzajemnie z zeznaniem świadków i znajdowały potwierdzenie w zgromadzonych w sprawie dowodach z dokumentów. Dlatego zeznaniom ubezpieczonej Sąd dał także wiarę.

Materiał dowodowy zgromadzony w sprawie pozwala na przyjęcie, zdaniem Sądu Okręgowego, że ubezpieczona w okresie od 17.06.1959 r. do 31.12.1964 r. pracowała w gospodarstwie rolnym należącym do matki ubezpieczonej i dlatego okres ten podlegał zaliczeniu (w zakresie brakującym do osiągnięcia wymaganego 15 letniego okresu) jako uprawniający do uwzględnienia pracy w gospodarstwie rolnym do uzyskania prawa do emerytury.

W judykaturze wykształcił się pogląd, iż o uwzględnieniu, przy ustalaniu prawa do świadczeń emerytalno-rentowych okresów pracy w gospodarstwie rolnym sprzed objęcia rolników obowiązkiem opłacania składki na rolnicze ubezpieczenie społeczne domowników (tj. przed dniem 1 stycznia 1983 r.) przesądza wystąpienie dwóch okoliczności:

1) wykonywanie czynności rolniczych powinno odbywać się zgodnie z warunkami określonymi w definicji legalnej "domownika" z art. 6 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz

2) czynności te muszą być wykonywane w wymiarze nie niższym niż połowa ustawowego czasu pracy, tj. minimum 4 godziny dziennie. Zob. wyrok SA w Poznaniu z dnia 24 stycznia 1996 r., III AUr 833/95 (OSA 1998, z. 4, poz. 15) i wyroki SN: z dnia 28 lutego 1997 r., II UKN 96/96 (OSNAPiUS 1997, nr 23, poz. 473); z dnia 13 stycznia 1998 r., II UKN 433/97 (OSNAPiUS 1998, nr 22, poz. 668); z dnia 13 listopada 1998 r., II UKN 299/98 (OSNAPiUS 1999, nr 24, poz. 799); z dnia 18 lutego 1999 r., II UKN 491/98 (OSNAPiUS 2000, nr 8, poz. 324, notka); z dnia 9 listopada 1999 r., II UKN 190/90 (OSNAPiUS 2001, nr 4, poz. 122, notka); z dnia 3 grudnia 1999 r., II UKN 235/99 (OSNAPiUS 2001, nr 7, poz. 236, notka); z dnia 10 maja 2000 r., II UKN 535/99 (OSNAPiUS 2001, nr 21, poz. 650); z dnia 12 maja 2000 r., II UKN 538/99 (OSNAPiUS 2001, nr 21, poz. 651); z dnia 27 czerwca 2000 r., II UKN 612/99 (OSNAPiUS 2002, nr 1, poz. 21, notka); z dnia 3 lipca 2001 r., II UKN 466/00 (OSNPUSiSP 2003, nr 7, poz. 186).

Wnioski wypływające z lektury powołanego wyżej orzecznictwa pozwalają na uwzględnienie okresu pracy w gospodarstwie rolnym także wówczas, gdy praca ta faktycznie nie była codziennie wykonywana, lecz wnioskodawca gotów był tę pracę codziennie wykonywać w wymiarze co najmniej 4 godzin dziennie, tj. był dyspozycyjny w tym zakresie. W praktyce oznacza to konieczność zamieszkiwania wnioskodawcy co najmniej w pobliżu gospodarstwa rolnego (A. K., B. M., S. B.

Komentarz ABC 2009 do ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych).

W myśl art. 28 ust.1 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS ubezpieczonym urodzonym przed 1.01.1943 r., którzy nie osiągnęli okresu składkowego i nieskładkowego o którym mowa w art.27, przysługuje emerytura jeżeli osiągnęli wiek emerytalny - dla kobiet 60 lat i mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący dla kobiet co najmniej 15 lat.

Art. 10 ust.1 pkt. 3 ustawy z 17.12. 1998r. o emeryturach i rentach z FUS stanowi, że przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również następujące okresy, traktując je, z zastrzeżeniem art. 56, jak okresy składkowe przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

Zgodnie z art. 6 pkt. 2 ustawy z dnia 20.12.1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników ilekroć w ustawie jest mowa o:

1)rolniku - rozumie się pełnoletnią osobę fizyczną, zamieszkuje i prowadzącą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, osobiście i na własny rachunek, działalność rolniczą w pozostającym w jej posiadaniu gospodarstwie rolnym,

w tym również w ramach grupy producentów rolnych, a także osobę, która przeznaczyła grunty prowadzonego przez siebie gospodarstwa rolnego do zalesienia;

2) domownikowi - rozumie się osobę bliską rolnikowi, która:

a) ukończyła 16 lat,

b) pozostaje z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym lub zamieszkuje na terenie jego gospodarstwa rolnego albo w bliskim sąsiedztwie,

c) stale pracuje w tym gospodarstwie rolnym i nie jest związana z rolnikiem stosunkiem pracy;

Ubezpieczona od 17.06.1959r. spełniała wymogi z art. 6 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, bowiem w tej dacie ukończyła 16 lat, pozostawała we wspólnym gospodarstwie domowym z rolnikiem, w którego posiadaniu było gospodarstwo rolne (definicja rolnika z art. 6 pkt 1 ustawy), zamieszkiwała faktycznie na terenie tego gospodarstwa i stale w nim pracowała co najmniej 4 godziny dziennie, nie będąc związana z rolnikiem stosunkiem pracy.

Z tego względu okres pracy ubezpieczonej od 17.06.1959r. do 31.12.1964r. podlegał zaliczeniu (w zakresie wymaganym do uzupełnienia brakującego stażu pracy) jako okres o którym mowa w art. 10 ust 1 pkt 3 ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z FUS i uzupełniał do 15 lat wymagany staż pracy o którym mowa w art. 28 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Skoro więc, po zaliczeniu okresu pracy w gospodarstwie rolnym (w niezbędnym do uzupełnienia stażu ubezpieczeniowego) do niespornego już okresu 14 lat, 7 m-cy składkowego i nieskładkowego ubezpieczonej, spełniła ona warunki stażowe do uzyskania prawa do emerytury, a spełnienia pozostałych warunków uzyskania prawa do emerytury organ rentowy nie kwestionował, Sąd Okręgowy na podstawie – art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał ubezpieczonej prawo do emerytury od dnia (...)r. zgodnie z żądaniem sformułowanym w odwołaniu.

O kosztach zastępstwa prawnego orzeczono zgodnie z art.98 k.p.c. oraz na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, oceniając nakład pracy pełnomocnika ubezpieczonej.

SSO Ewa Milczarek